

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

Kontrolli i Lartë i Shtetit

**RAPORT MONITORIMI
PËR STRATEGJINË E MENAXHIMIT TË
RISKUT TË KLSH PËR VITIN 2023**

Hyrje

Strategjia e Menaxhimit të Riskut, për Kontrollin e Lartë të Shtetit reflekton kërkesat e ligjit nr.10296, datë 08.07.2010 “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, i ndryshuar, si dhe në mbështetje të objektivave të vendosur në Strategjinë e Zhvillimit Institucional 2023-2027.

Në Strategjinë e Menaxhimit të Riskut, KLSH ka identifikuar risqet kryesore, të jashtme dhe të brendshme, risqet e menaxhimit institucional dhe risqe të punës audituese, kriteret për përcaktimin e risqeve madhore, mekanizmat e identifikimit të riskut si dhe kriteret për matjen dhe menaxhimin e riskut, në përputhje me politikat e KLSH dhe praktikat më të mira.

Strategjia e Menaxhimit të Riskut është e bazuar në një program të kontrollit të brendshëm dhe menaxhimit të riskut, të nevojshëm për të maksimizuar burimet në dispozicion, me qëllim përmbushjen e objektivave dhe të maksimizojë rezultatet dhe cilësinë e punës audituese duke minimizuar risqet e brendshme ashtu dhe ato të jashtme.

Në këtë kuadër, menaxhimi i riskut përmban përvec identifikimit, vlerësimit dhe monitorimin e vazhdueshëm mbi ato procese, ngjarje apo situata të mundshme, që kanë efekt të dëmshëm për përmbushjen e objektivave të njësisë publike, dhe kryhet për të dhënë siguri të arsyeshme se këta objektiva do të realizohen. Risku matet sipas efektit të tij dhe shkallës së probabilitetit të ngjarjes. Pavarësisht se menaxhimi i riskut konsiderohet dhe vlerësohet si përgjegjësi e çdo punonjësi në KLSH, dhe përfshihet në të gjitha sistemet e menaxhimit të veprimtarisë institucionale, monitorimi periodik vjetor dhe përditësimi i perceptimit për riskun është një komponent i rëndësishëm i procesit të menaxhimit të riskut dhe një domosdoshmëri për ecuri të suksesshme në arritjen e objektivave dhe përmbushjen e misionit të KLSH, në kushtet e një ndryshimi të vazhdueshëm të mjedisit të jashtëm.

Nëpërmjet analizës dhe kryerjes së kontrolleve që synojnë minimizimin e riskut kryhet monitorimi i implementimit të SMR, nëpërmjet të cilit realizohet përditësimi i Regjistrit të Riskut, i cili përmban risqet e veprimtarisë audituese (politik, ekonomik, social, teknologjik, ligjor/rregullator dhe ambiental), risqet që lidhen me fushat e vlerësuara me risk më të lartë për auditimet e KLSH, si dhe risqe të identifikuar sipas departamenteve të auditimit. Pas përshkrimit të riskut është vlerësuar niveli i tij sipas klasave para dhe pas kontrollit, si dhe nevojat për kontrole të mëtejshme, duke përfshirë veprimet për të adresuar boshllëqet, zotëruesi i riskut dhe ndryshimet në risk nga detyra e fundit.

Raporti i Monitorimit të Strategjisë së Riskut përfshin: Analizën e situatës aktuale dhe progresit të bërë krahasuar më periudhën e mëparshme të monitoruara; vlerësimin nëse po veprohet në linjë dhe drejt objektivave të caktuar; identifikimin e risqeve të reja dhe vlerësimin e tyre, rivlerësimin e risqeve ekzistuese; si dhe përcaktimin e veprimeve të mëtejshme bazuar në eksperiencën e mëparshme dhe studimin për periudhat e ardhme të cilat gjejnë pasqyrim në planin e veprimtimit për zbatimin e Strategjisë.

Rezultatet e Monitorimit

Monitorimi është kryer si një proces periodik, i rregullt dhe sistematik dhe përfshin periudhën ushtrimore Janar-Dhjetor 2023 nga anëtarët e Ekipit të Menaxhimit të Riskut, në funksion të implementimit të strategjisë së riskut në bashkërendim me strukturat drejtuese të Departamenteve/ Drejtorive dhe Sektorëve repektive, në funksion të përmbushjes së përgjegjësiave menaxheriale në të gjithë procesin e identifikimit, vlerësimit, monitorimit të riskut me qëllim kryesor përmbushjen e objektivave të Departamentit /Drejtorisë si dhe të objektivave institucionale.

Në nivel institucional, menaxhimi riskut konsiston në ambientin e kontrollit, vendosjen e objektivave, identifikimin e risqeve dhe vlerësimin e tyre, kontrollin, informimin dhe komunikimin si dhe monitorimin.

Evidentimi i risqeve dhe përditësimi i tyre është kryer duke përdorur analizën SWOT, ku në fuqitë (**Strength**) cilësohen mandati kushtetues, pavarësia institucionale, vizioni, strategjia, kuadri rregullativ, aksesit online, vënia e etikës si vlerë themelore etj.; në dobësitë (**Weakness**) përfshihen vështirësitë në zbatimin e plotë të Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit (ISSAIVE), në kryerjen e auditimeve financiare dhe dhënin e një opinioni profesional për pasqyrat financiare, formulimi dhe afati i zbatimit të rekomandimeve, ndryshimet në kuadrin rregullator të auditimeve dhe vështirësitë në zbatimin e tyre praktik, mungesa e thellimit në qasjen në bazë risku, mangësi në funksionimin e të gjitha hallkave të kontrollit të cilësisë së auditimit, mungesa e qartësisë në raportimin e auditimit, përqëndrimi i trajnimeve kryesisht në burimet e brendshme etj.; mundësitë (**Opportunities**) të cilat konsistojnë në mbështetjen e partnerëve rajonal e më gjerë, promovimi i stafit auditues, rritja e frymës bashkëpunuese në grup, aktivizimi i ekspertëve të jashtëm, rritja e nivelit profesional nëpërmjet trajnimeve nga institucione homologe të përparuara të fushës etj.; ndërsa kërcënimet (**Threats**) kanë të bëjnë me perceptim dhe nganjëherë interpretim jo të drejtë të punës së KLSH nga subjektet e auditimit, palët e interesit, opinioni publik, etj.; shkalla e pranimit dhe e zbatimit të rekomandimeve të KLSH; burime financiare dhe njerëzore të pamjaftueshme për të mbuluar me auditim të gjitha entet publike dhe në një kohë optimale, etj.

Objektivat e Strategjisë së Menaxhimit të Riskut të Kontrollit të Lartë të Shtetit janë:

- Vijimi i ndërgjegjësimit për nevojën për menaxhimin e riskut;
- Minimizimi i humbjeve, vjedhjeve, shkatërrimit dhe dëmtimit dhe ulja e kostove duke maksimizuar burimet;
- Informimi i politikave dhe vendimmarrjes duke identifikuar risqet dhe ndikimin e tyre të mundshëm;

Përmbushja e qëllimit dhe objektivave të Strategjisë së Menaxhimit të Riskut realizohet nëpërmjet:

- Vendosjes së roleve, përgjegjësiave dhe linjave të raportimit brenda KLSH për menaxhimin e riskut;
- Komunikim efektiv me përfshirjen aktive të të gjithë stafit të çdo niveli, të udhëhequr nga drejtuesit;
- Monitorimi i progresit të SMR dhe rishikimin e procesit të menaxhimit të rrezikut në vazhdimësi.

Në këtë kuadër, në periudhën Janar- Shkurt 2023 është përditësuar **Regjistri i Riskut i përbërë nga Matrica e Risqeve Institucionale**: Politike/ Ekonomike/ Sociale/ Teknologjike/ Ligjore/ Rregullatore. Matricat përmbajnë të dhëna analitike duke përshkruar çdo risk, përcaktimin e nivelit të riskut para dhe pas kontrollit, cilat janë kontrollet ekzistuese nivelet e vlerësuara për risqet e kontrolleve ekzistuese. Për çdo risk është përcaktuar nëse ka nevoja për kontrolle të mëtejshme, masat që do të ndërmerren për adresimin e boshllëqeve apo risqeve të reja, strukturën zotëruese të çdo risku dhe ndryshimin e riskut nga statusi i fundit. Ky proces mori në konsideratë edhe reflektimin e detyrave dhe përgjegjësive pas ndryshimeve strukturore të miratuara gjatë vitit 2022 dhe në muajin Janar 2023.

Një nga drejtimet e Menaxhimit të riskut është në funksion të **ruajtjes së aseteve të KLSH**, duke vendosur një sistem kontrolli efektiv për të arritur siguri të arsyeshme për mbrojtjen dhe parandalimin nga abuzimi dhe shpërdorimi i tyre. Për këtë qëllim, edhe gjatë vitit 2023, janë marrë masat e nevojshme për dokumentimin, mbrojtjen, qarkullimin e aktiveve, ruajtjen e tyre nga dëmtimi dhe keqpërdorimi, si dhe përdorimin e tyre në përputhje me qëllimin për të cilat janë alokuar, si:

- është rinovuar kontrata e shërbimit të ruajtjes dhe sigurisë në të dy ambientet e KLSH-së.
- janë kryer dhe rinovuar të gjitha kontratat e shërbimeve të rregullta të mirëmbajtjes së godinës për mbrojtjen nga zjarri, sistemi elektrik, ai i kondicionimit, si dhe mirëmbajtje për minimizimin e avarive të mundshme për t'u siguruar se pajisjet punojnë me kapacitetet e nevojshme si në rastin e ashensorit të godinës dhe gjeneratorëve.
- është kryer inventarizimi periodik duke ngritur grupin e punës sipas kriterëve ligjore, proces i cili u realizua në një kohë shumë më të shkurtër se një vit më parë.
- janë zbatuar në çdo rast kërkesat e parashikuara në Urdhrin nr. 137, datë 08.10.2018 "Mbi respektimin e afateve kohore për dorëzimin e aktiveve nga punonjësit e KLSH-se në rast largimi nga puna", në të cilin janë përcaktuar procedurat e detyrueshme dhe afatet për dorëzimin e aktiveve që këta punonjës kanë patur në përdorim. Gjithashtu, gjatë vitit 2023, Drejtoria e Burimeve Njerëzore në bashkëpunim me Drejtorinë e Shërbimeve kanë hartuar dhe qarkulluar një udhëzues për hyrjen e punonjësve të rinj, njoftimin dhe pajisjen e tyre me mjetet e punës: tavolinë, kompjuter, kartë aksesi, adresë e-maili, etj.
- është monitoruar nga afër gjatë periudhës Korrik- Dhjetor identifikimi i nevojave për zëvendësimin e aktiveve të qëndrueshme të pajisjeve kompjuterike dhe automjeteve, duke vlerësuar veçmas dobishmërinë dhe jetëgjatësinë e përdorimit të çdo aktivi në konsideratë të normave ligjore të amortizimit, për të shmangur cenimin e vijimësisë së punës nga mosfunksionimi i papritur i aktivitetit. Për këtë, me fondet në dispozicion u iniciuan dy procedura për blerjen e pajisjeve kompjuterike dhe disa pjesëve të serverave.
- është kryer riparim i menjëhershëm i dëmeve që rezultuan për shkak të defekteve në sistemin elektrik për shkaqe të jashtme dhe shërbime të rregullta mirëmbajtjeje, bazuar në një shqyrtim dhe hartim të një plani mirëmbajtje të aktiveve nga Drejtoria e Shërbimeve dhe IT.
- për të gjitha shërbimet vjetore apo periodike janë ngritur grupet e punës përkatëse për monitorimin, verifikimin përpara kryerjes së pagesave. Në çdo grup është siguruar pjesëmarrja e një punonjësi të fushës (IT, ing. Elektrik, mekanik, specialist komunikimi, etj.)

- Trajnimi i punonjësve të rinj për përdorimin dhe mbrojtjen e aktiveve, kryesisht sistemeve dhe softeve informatike IT, si dhe tërheqjen e vëmendjes për mirëpërdorimin e tyre në vijimësi.

Në **lidhje me hartimin e Projekt Buxhetit**, të aftë për të përballuar nevojat financiare të KLSH për ushtrimin normal të veprimtarisë audituese, janë përpiluar kërkesat buxhetore në kohë nga grupet e ngritura oër këtë qëllim, dhe janë argumentuar lidhur me nevojat reale të institucionit përtej tavaneve buxhetore të miratuara paraprakisht nga Ministria e Financave.

- Sipas rastit janë paraqitur edhe kërkesat për rialokime duke siguruar që fondet buxhetore të miratuara në ligjin e buxhetit të përdoreshin me eficiencë, efektivitet dhe ekonomikitet. Kjo duke u bazuar në vlerësimin e bërë nga struktura IT dhe ajo e Shërbimeve mbështetëse, në kushtet e reja të paraqitura gjatë vitit 2023 në lidhje me kapacitetet e burimeve njerëzore dhe asaj logjistike.
- Janë ndjekur procedurat e prokurimit sipas parashikimeve të regjistrit të miratuar të prokurimeve me një realizim të investimeve me financim të brendshëm në masën 54 %. Kjo për shkak të faktorëve të jashtëm si: rritje të çmimeve të tregut, mos ofertim nga operatorët, zgjatje të procedurave për shkak të ankimit, apo vonesa në hartimin e specifikimeve teknike nga grupet e ngritura.
- Nga Sektori i financës janë përgatitur dhe paraqitur informacione periodike për realizimin dhe monitorimin e shpenzimeve operative, të pagave dhe ato të dietave brenda vendit, si një komponent i rëndësishëm në mbështetje të plotë të trupës audituese për realizimin e planit të auditimeve.

Në **lidhje me menaxhimin e burimeve njerëzore**, ka vijuar procesi i rekrutimit për plotësimin e organikës së miratuar. Janë kryer proceset e vlerësimit të performancës së punonjësve për cdo 6-mujor, në përputhje me ligjin e nëpunësit civil. Sa i takon strukturës organizative, gjatë vitit 2022 janë bërë ndryshimet përkatëse në funksion të organizimit më të drejtë të linjës hirarkike të raportimit, mbikëqyrjes në funksion të kontrollit të cilësisë por dhe të krijimit të ekspertizave të fushave të caktuara. Në këtë kuadër është riorganizuar Drejtoria e Metodologjisë dhe Zhvillimit Profesional në Departamentin e Metodologjisë, Planifikimit Strategjik dhe Zhvillimit në mbështetje të një planifikimi dhe përshtatjen dinamike të kuadrit metodologjik. Në vijim, gjatë vitit 2023 u rishikua Dokumenti i Politikave të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore, duke patur ndër të tjera në fokus politikat dhe mekanizmat e motivimit dhe promovimit të stafit të KLSH.

Me ndryshimet strukturore Drejtoria e Burimeve Njerëzore ka stafin e duhur për të plotësuar cdo mangësi në lidhje administrimin në kohë të proceseve dhe dokumentacionit që grumbullon, ruan dhe përditëson.

Në lidhje me **zhvillimin e vazhdueshëm të kapaciteteve audituese** është hartuar dhe miratuar Programi vjetor i trajnimeve duke mbajtur parasysh grupet e audituesve të rinj, temat në bashkërendim me programet e ASPA si dhe nevojat specifike për rritje dhe përditësim të njohurive në fusha të vecanta si tatime, dogana, objektivat e qendrueshëm SDG etj.

Sa i takon monitorimit të dokumenteve strategjik të përditësuar gjatë vitit 2023 u hartuan raportet vjetore të monitorimit mbi zbatimin e Planeve të Veprimit të miratuara për implementimin e Strategjisë së Komunikimit 2022 si dhe u hartua plani i veprimit të Strategjisë

së Zhvillimit Institucional 2023-2027 me pjesëmarrjen e gjerë të menaxhimit dhe audituesve të cilët u trajnuan nga IDI në Workshop-in e organizuar prej tyre në Stamboll, Turqi.

Në lidhje me aktivitetin auditues janë përmbushur objektivat si më poshtë:

- Auditimet e teknologjisë së informacionit, janë mbështetur plotësisht në metodologjitë e njohura dhe miratuara të auditimit TI, si dhe audituesit kanë pasuruar njohuritë e tyre në këtë fushë nëpërmjet angazhimeve në auditime pilot me institucione homologe si ZKA Kosovë në fushën e ujësjellësve, auditim i cili u finalizua në fund të vitit 2023. Gjithashtu kanë vijuar sipas programit të miratuar trajnimet në kuadër të bashkëpunimit me SAI-n e Norvegjisë.
- Në lidhje me auditimet e kryera nga Departamenti i Auditimit të Institucioneve Qendrore, janë reflektuar në programet e auditimit kërkesat që burojnë nga Standardet Ndërkombëtare të Auditimit, në përputhje me llojin e auditimit, me risqet e identifikuara gjatë fazës së planifikimit apo buxhetin e subjektit të audituar. Rekomandimet për përmirësimin e gjendjes janë adresuar tek autoritetet përgjegjëse dhe në çdo rast është ndjekur zbatueshmëria e tyre në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi. Rezultatet e këtyre auditimeve janë reflektuar në Raportin e Zbatimit të Buxhetit të Shtetit për vitin 2022, të paraqitur në Kuvend në Tetor 2023 si dhe në Raportin e Aktivitetit të KLSH-së për vitin 2023.
-Në lidhje me auditimet e kryera nga Departamenti i Auditimit të Shoqërive Publike dhe Investimeve të Huaja, përgjatë hartimit të programeve të auditimit janë mbajtur në konsideratë problematikat e shoqërive me aksioner shtetin dhe janë dhënë rekomandimet për përmirësimin e gjendjes tek autoritetet përgjegjëse dhe në çdo rast është ndjekur zbatueshmëria e tyre në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi. Rezultatet e këtyre auditimeve janë reflektuar në Raportin Mbi Zbatimin e Buxhetit të Shtetit për vitin 2022, si dhe në Raportin e Aktivitetit të KLSH-së për vitin 2023.
- Në lidhje me auditimet e kryera nga Departamenti i Auditimit të Performancës, në funksion të përdorimit me ekonomicitet, efikasitet dhe efektivitetet e fondeve dhe pasurisë publike, janë mbuluar fushat kryesore të vlerësuara sipas Udhëzuesit mbi përcaktimin e fushave me risk në financat publike por edhe sipas rekomandimeve të dhëna nga Kuvendi në rezolutën vjetore.
- Në lidhje me auditimet e kryera nga Departamenti i Auditimit të Njësive të Vetëqeverisjes Vendore, janë reflektuar në programet e auditimit të gjithë drejtimet që adresojnë boshllëqet e identifikuara. Rekomandimet për përmirësimin e gjendjes janë adresuar tek autoritetet përgjegjëse dhe në çdo rast është ndjekur zbatueshmëria e tyre në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi. Rezultatet e sa më sipër janë reflektuar në analizën vjetore përkatëse Raportin e Zbatimit të Buxhetit të Shtetit për vitin 2022, si dhe në Raportin e Aktivitetit të KLSH-së për vitin 2023.
- Në lidhje me aktivitetin e Departamentit të Auditimit të Buxhetit të Shtetit, janë kryer trajnime të vazhdueshme në përputhje me nevojat e indentifikuara të stafit auditues; programet e auditimit janë hartuar duke mbajtur në konsideratë të gjithë drejtimet që mbulojnë treguesit e konsoliduar fiskal, borxhin publik dhe deficitin buxhetor por edhe problematika në lidhje me hartimin e pasqyrave financiare të konsoliduara, detyrimet e prapambetura, detyrimet nga garancia shtetërore, etj.

Në lidhje me detyrimet e rrjedhura nga **ligji për të drejtën për informim**, në institucion janë caktuar me miratimin e Kryetarit të KLSH-së, koordinatori për të drejtën për informim dhe personi i kontaktit për mbrojtjen e të dhënave personale. për monitorimin sipas kërkesave ligjore.

Në lidhje me detyrimet për **programin e transparencës** ka vijuar rregullisht publikimi i rezultateve të auditimit, trajtimi me korrektesë dhe përgjegjshmëri i letrave të popullit, botimet dhe rritja e prezencës së KLSH në media. Brenda vitit 2023, janë publikuar 160 raporte auditimi dhe administruar 368 ankesa dhe kërkesa për informacion nga qytetarët dhe palët e ndryshme të interesit. Me ristrukturimin e sektorit të komunikimit dhe marrëdhënieve me jashtë në nivel drejtorie u përmirësua dhe regjistri i ankesave dhe monitorimi i statusit të tyre.